

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. martyre & virgine Pelagia Tarsensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Solebat vir sanctus habitare apud portam superiorem in turri quadam muro coherenti. In ea hodieque perdurat lectus eius, in quo somnum capiebat. Erat verò illi calix crystallinus, ex quo multi bibentes, sanati sunt à diuersis languoribus: & is quoque vsque in præsens illic asseruatur. Post annos septem in episcopatu exactos, spiritum Domino reddidit, sepultusque est ad portam superiorem via Flaminia. Quandoque vir Dei de seipso retulit, admonitum se in visione fuisse, vt pro nauigantibus deprecaretur, quod etiam fecit. Nauigabant verò trecenti viri in naui multis opibus onusta, qui ex Oriente venientes, ad portum quandam contendebant. Cumque tranquillo vterentur mari, media die extitit atra nox, saeuierunt venti, procellæ infumuerunt, parum à submersione abfuit naus, spes omnis viuendi erepta est. Mox illis apparuit angelus in effigie Iuuenalis Episcopi, stans super aquas. Illi autem viso eo exclamârunt: Si vir Dei es, libera nos. Orauit ergo manibus extensis, & naus ad portum opatum appulsa est. Rogabant verò, quisnam esset. Er ille: Sum, inquit, Iuuenalis Narniensis Episcopus. Gratiâ agatis Deo, qui liberauit vos. & hæc dicens, abscessit ab eis non parum admirantibus, Deumque collaudantibus. Postea cum sua negocia expediuissent, quadraginta viros cum magnis muneribus miserunt ad eum, qui intra biduum longissima maris spatia emensi, cum Narniam ingressi essent, compererunt illum obiisse diei suum. Accesserunt itaque ad sepulcrum eius, eoque tacto vnus ex eis quartana febre laborans, sanatus est: datis autem muneribus venerabili viro Maximino successori eius, rogârunt vt templum ei conderet. quod & factum est.

Abit in celos.

Miraculû.

Aliud miraculum ad sepulcrum eius.

MARTYRIVM SANCTÆ VIRGINIS ET MARTYRIS PELAGIÆ TARSENSIS, EX SIMEONE Metaphrasæ.

4. Maij.

Clino Episcopus multos in fide confirmat.

V M esset nuper à Diocletiano Imperatore per totum orbem terrarum Christianorû persecutio renouata, multi, ac ferè innumerabiles viri furorem Imperatoris extimescentes, ad montes ipsos aufugerunt. Verum qui erant in fide stabiliore, & Deum magis, quam homines metuebant, permanserunt in sanctis ecclesijs, Deum ipsum precantes, vt certamen pro Christo subeuntes victores fierent.

Eo tempore beatus & religiosus Episcopus, qui Clino dicebatur, baptizabat multos, ac singulos, qui supernæ vocationis brauium persequi volebant, hortationibus suis magis magisque excitabat. Eius autem fama per totum

Orientem celebrabatur. Postea & Tarsum urbem Ciliciæ, Episcopus ille se contulit, in qua vrbe multos baptizauit. Tertio autem die post beati eius viri in eam urbem aduentum, audiuit Imperator quicquid Episcopus ille faciebat, quodque multos à dijs ipsius auertens, proprio Deo adiungebat. Itaque vrbe portas claudi iussit, & eum virum comprehendit. Beatus verò Episcopus Clino, diuina reuelatione admonitus, exijt ex vrbe illa, nemine ipsum vidente. Cumque per totam urbem quæsitus, non inuentus fuisset, iratus Imperator omnibus illis, quos Episcopus Clino baptizauerat, iussit eos in carcere concludi. Erant enim multi, quos Dominus singulatim acceperat.

Virgo autem quadam nomine Pelagia, Dei timore admodum excellens, cuius pulchritudinem pro dignitate explicare non possumus, cum in ea vrbe habitaret, quæ supra dicta est, audiuit de Episcopi fuga, & ipsum videre cupijt. Eius virginis pulchritudinem & decoram speciem cum Diocletiani filius audiuisset, misit procuratores suos & multos milites, qui virgini persuaderent, vt se illi in matrimonium collocaret. Beata verò Pelagia, cum se Christi signo muniuisset, eos à se repellens: Desponsata, inquit, ego sum Dei filio. Rediêrunt illi, & quæ audierant, Imperatoris filio retulerunt: qui maximum furorem in eam concepit, sed tunc quidem tacuit, iracundiam in aliud tempus referuans. Sancta verò Pelagia ad matrem ingressa: Volo, inquit, mater, nutricem meam visere: illam enim iam diu non vidi. Nimirum volebat sancta illa virgo per nutricis occasionem, ad Episcopum illum diuinum hominem accedere. Audierat enim à quibusdam, quo loco ille tunc viueret.

S. Pelagia recusat coniugium filij Imperatoris.

At eius mater prauis dæmonis instinctu non cõcessit, quod filia petierat: sed omnino

nō prohibuit illam discedere, dicens: Non potes nunc, ō filia, illuc ire, sed aliās opportunitū ire poteris. At Dominus Iesus Christus noctis tempore beati Episcopi Clinonis speciem reuelatione diuina Pelagiam ostendit: cuius viri adspēctum & honestam formam virgo ipsa admirata est. Cū verō se à matre prohiberi videret, ne ad nutricem iret, clam seruos suos ad carcerem misit ad eos, quos ab Episcopo illo baptizatos Imperator coërceri iusserat, vt ab illis ipsi de Clinonis Episcopi forma certior fieret: quō scire posset, an verū fuisset, quod nocte per visum contemplata fuerat. Cū igitur pueri venissent, & Episcopi formam atque characterem nunciāssent, cognouit omnia conuenire cum forma illa, quam per nocturnam visionem didicerat. Itaq; sancta Pelagia gaudio magno affecta: Tuorum, inquit, Domine, bonorum nūcius est homo ille: precor te, ne mysterijs tuis indignam me facias. Cūq; hæc precata esset, ad matrem suam introiuit, eiq; dixit: Rogo te nunc, domina ac mater mea, vt præstes mihi, quod pollicita es, cū dixisti, opportuno tempore me ad nutricem meam ituram. En tempus nunc præstō est: agē, mitte me ad illam.

Cū eius verba mater audiuisset, secum cogitabat dubitans, ne si filiam ire prohiberet, præ mœre in morbum illa incideret. Statim igitur exurgens, regalem purpuram, gemmis preciosis & varijs distinctam, omniaq; ornamenta illuc proferri iussit, perinde ac si filio Diocletiani desponsata esset: eamq; sic indutam, cum puero-
Apparet hinc, valde illustrem hanc fuisse virginem,
 rum & multorum militum comitatu misit. Tum mater: Vade, inquit, filia, & meis verbis nutricem tuam saluta. Cū igitur iumento imposita fuisset, ibat gaudens, & eo, quod expectabat, admodum læta & exultans. Cū verō milliariis ferē decem processissent, vnus ē militibus, qui simul ibant, Longinus nomine, vidit quendam venientem sub montis cuiusdam arboribus: quem cū ex habitu & decora faciei specie cognouisset, ad commilitonem suum conuersus: Iuliane, inquit, frater, nosti ne virū hunc ante nos venientem? Hic est ille Dei homo Clino, ille, inquam, miraculorum effector per totum Orientem, cuius fama vsque ad Imperatorem peruenit, & propter quæ Christianorum persecutio commota est. Milites autem illi Longinus & Iulianus erant ex eorum numero, qui Christo seruebant. Quidam verō ex Eunuchis cū audiuisset, quæ militēs dicebāt, nunciauerunt dominæ suæ. Quæ cū audiuisset, rem cognouit: & iumentum sisti iussit, è quo descendit, & pedibus sancto illi viro iuit obuiam, militibus & pueris præcipiens quietē se gerere, neque homini molestos esse: verū secedere, & sub vmbra illarum arborum se continere, quoad ipsa cum illo Dei viro loqueretur. Erant enim in illis plerique Christi mysteriorum expertes, ob idq; nō sinebat eos mysteria Dei audire.

Cū igitur omnes secessissent, sancta virgo Pelagia diuinum illum Dei virum allocuta est. Qui eius visu perculsus, dixit: Tecum sit Christi pax, ō adolescens fœmina.
Loquitur cum sancto Clinone,
 Tum illa: Benedictus, inquit, Deus, qui in ista imagine tua mihi reuelatus est, quoniam te misit ad me, vt serues animam meam ab interitu. Nunc igitur per Deum, cui seruis, te precor, vt verē mihi dicas, quis tu es, & quōdnam est nomen tuum, quæ ve tua conditio. Cui beatus Episcopus dixit: Ego, quod mihi præcipuum, & omnibus rebus preciosius est, Christianus sum, rationalium Christi ouium pastor, qui Clino appellor. Tunc illa cū existimāssent pastorem eorum pecorum esse, quæ sacrificantur, ei dixit? Precor te Domine, vt dicentem me audire non graueris. Multæ sunt oves in domo patris mei, itaque, si placet, veni, & ipsas pasce, & ego tibi mercedem multam tribuam. Tunc Episcopus: Non sum ego pecorum pastor, quæ tu opinaris, sed rationalium Christi ouium, hoc est, hominum, qui vitam æternam consequi sperant. Et quid nam, inquit sancta Pelagia, agnis tuis ipse das, quare vitam æternam habere possint? At beatus Clino: Illis nuncio cognitionem Patris, & Filij, & sancti Spiritūs. Agē, inquit illa, domine mi Pater dic, quid nam magis necessarium sit ijs, qui volunt esse cum Deo tuo. Da, quæso, mihi hoc. Cui Christi ouium pastor respondit: Annuncio tibi baptisma in remissionem peccatorum, & in vitam æternam. Hoc ipso nihil magis necessarium. Id cū audiuisset Pelagia, & ad beati Episcopi Clinonis genua se deiecit: Miserere, inquit, mei domine, & da mihi donum istud. Ex quo enim tempore mecum locutus es, ipsius Dei lumen in corde meo effulsit. Itaque satanæ, & angelis ac machinis ipsius, hoc est, vita carentibus idolis, renuncio. Illa ego hucusque colui, ab his misericordiam quærens, ex quibus vtilitas non proficiscitur, sed perniciēs & mors sempiterna. Nunc igitur Deum precor, vt ego, quauis indigna, ipsius filio respondear, qui occultas cordis mei partes illuminauit: ipse enim est iustitiæ sol.

Orat pro ca
S. Clino:

Fons scatu-
rit.

Aquam an-
te expiat, q̄
virginē ba-
ptizet.
Psal. 103.

Matth. 25.

Adulti ba-
ptizati etiā
sacram Eu-
charistiam
accipiebān.

Matth. 6.

Efficacia fi-
guri S. Cru-
cis.

Cum tam admirabilem virginis orationē beatus Episcopus Clino audiret, eam admiratus, manus suas in cælum sustulit, ac dixit: Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui sedes super cælos, & virginem hanc ad tuū cognitionem vocasti, emitte ipsi sanctum & illustre baptisma dilecti filij tui Domini nostri Iesu Christi. Cum ita ille Deum precaretur, repente fons aquæ viuæ ante ipsos scaturijt. Cumque beatus Episcopus vidisset se celeriter à Deo exauditum, continuò eum laudās: Magnus es, inquit, Deus noster, Pater, & Filius, & sanctus Spiritus, quoniam dedisti hereditatem filijs hominum, baptisma in vitam sempiternam. Et nunc, Domine, tu, qui pōsti corda hominum, scis humilitatem serui tui, quòd vereor virginem hanc sic baptisate lauare: sed tu, qui potens es in omnibus, prouide quidnam fieri oporteat. Cum sic ille Deum precatus esset, Pelagia dixit: Domine, & pater, exaudita est in hoc oratio tua: ecce enim misit Deus lumen, sicut precatus es. nam video duos milites supra fontem stantes, & in manibus linteum ita splendidum habentes, vt huius fontis aquæ, velut sol, fulgeant. Ne igitur verearis baptisate me lauare. Beatus Episcopus cum Pelagiam hæc dicentem audiisset, Deo gloriam reddidit, & ad fontem accessit, vt aquas ipsas expiaret, & sanctas faceret: qui cum Deum precaretur, factum est vt & ipse Angelos supra fontem stantes videret ea figura, qua Pelagia illos viderat.

Cum igitur Angelos vidisset, vocem ad Deum sic extulit: Gloria tibi sit, Rex vniuersarum rerum, qui fecisti Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem. Tu me dignum efficias, qui hanc virginem, quam ipse mihi obtulisti, tibi offeram hostiam viuentem in memoriam & odorem suauitatis. Fac & ipsam dignam, quæ in grege electorum tuorum numerari possit, vt in die regni tui, & ipsa cum quinque illis virginibus prudentibus in thalamum Christi tui, lampadem suam accensam habens, ingrediat. Cum preces compleuisset, exultans Spiritu sancto ob ea, quæ viderat mirabiliter facta, virginem ipsam in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti illuminauit. Quæ cum baptisate renouata esset, communionem de Christi mensa Episcopus accepit, eique impartiuit. Postea sancta Pelagia Episcopum adorauit, eiusque vestigia exosculans: Domine, inquit, ac pater benedicte, precare Deum pro me, vt à sancto Spiritu fortis efficiar. Cui beatus Episcopus dixit: Deus ille, cui dādisti pignus animæ tuæ, ipse mittat tibi auxiliū de sancto habitaculo suo, & det tibi, vt aduersariū superes.

Ex hac sancti Episcopi oratione cum virgo per Spiritum sanctum multam voluptatem & lætitiā accepisset, Episcopum sic affata est: Pater, per Deum illum te precor, qui per te ipsum mihi salutem dedit, ne me despicias, neque quod à te petiero, mihi deneges. Quoniam à sanctis manibus tuis illam Domini & æterni Regis purpuram accepi, posthac fragilem terrenamque hanc vestem, & reliqua hæc omnia habere non licet. Tu igitur hæc accipe, & in longinquam regionem feras, vbi vendi possint, eorumque precia cape, & indigentibus distribue: mihi enim ex hoc tempore hæc ipsa sunt execrabilia. Tum Episcopus Clino: Mihi quidem, inquit, nō liceret id facere: sed ne tibi molestum sit, quoniam me per Deum obtestata es, capiam ista. Tum Pelagia: Ego audiui, cum diceres, Dominum nostrum dixisse: Nemo potest duobus dominis seruire. Cum virginis illius prudentiam beatus Episcopus admiraretur, & pro ipsa Deum precatus esset, illi benedixit, eamque dimittens, vt ad suos rediret: Vade, inquit, in pace. Sancta verò Pelagia gaudio affecta per Spiritum sanctum, Dei gloriam laudabat, quòd digna effecta esset, quæ cælestia bona perciperet.

Redijt igitur ad pueros suos, qui eam secuti fuerant, viditque ipsos tenebris & caligine detentos: cæcitas enim eis acciderat, ob idque ambulare non poterant. Pelagia cum illos ipsos, tanquam vincos detineri animaduertisset, cognouit diaboli arte atque insidijs id factum. Itaque & sibi & pueris Crucis signum adhibuit, ac statim illa tentatio ab ipsis remota est. Cœperunt autem ab ea querere, vbinam esset homo ille, qui lumen ei præbuerat, & mulier valde speciosa, quam inter ipsam & eum virum stantem à se visam dicebant, in capite ipso duo diademata, & super ea Crucis signum tenentem. Pelagia hæc audiens: Silere, inquit. Verum potestis ne & vos accedere, quòd & ego accessi, ad bonam, inquam, illam spem, & regnum sempiternum? Responderunt iuuenes illi: Quare non possumus & nos, hera nostra, illi credere, qui potest à pœnis sempiternis nos eripere, & in altissimo cælo vita donare? Pelagia igitur cum fecisset, vt idola renuerent, quæ ad illum vsque diem coluerant, eos tales præparauit, quæ cælestis eruditionis participes fieri possent.

Deinde cum in iumento sedisset, abiit ad nutricem suam, quæ (vt consueuerat) obuiam

uam illi venit, sanctæque Pelagiæ vultum lætum & longè pulchriorem vidit, quàm antea viderat. Vidit etiam in ea multa alia mutata: antea enim sumptuosis vestibus ornabatur: tunc verò modesto habitu induta erat. Antea elato animo hærat: tunc summissè & humiliter se gerebat: Antea superba, tunc abiecta veste corpus tenebat: antea varijs & delicatis cibis vescabatur, tunc, vt fama erat, & ex macie cognoscebatur, precibus & ieiunij diligenter vacabat. Cùm hæc nutrix intelligeret, illam Christianam factam esse animaduertit: cumque recordata esset, quot modis Diocletianus Imperator eos cruciabat, qui eiusmodi mentem haberent, & tamen illis persuadere non posset, vt Christum negarent, hæc secum cogitabat: Si huic consilium do, ne sit Christiana, quemadmodum Imperatoris edicto præcipitur, illa nequaquam mihi obtemperabit: particeps enim facta est gratiæ illius, quam Christiani profitentur, cùm dicunt vnum solum esse Deum. Cœpitque nutrix ipsa sic Pelagiam affari: Filia, sicut nimix tuæ pulchritudinis atque honestæ formæ admirationem attulisti Diocletiano Imperatori, & eius filio, omnibusque Optimatibus, & toto exercitui, ijs denique Regibus, qui longè hinc absum: ita vera pulchritudine prædita, placeas Dei filio, cui te ipsam sponsam dedisti: aeterno enim Imperatori, vt præ te fers, tu credidisti. Ille præbeat tibi vim & patientiam contra aduersarios, & victicia præmia certamini tuo retribuat. Redi autem cum pace, quoniam in domum meam te intromittere non audeo, ne fortè hoc audiat is, qui te sponsam ambit, & cum toto meo genere ac familia me destruat. Equidem id mea causa non facio, quoniam si me periculis traderem, mercedem tecum vnâ perciperem: verus enim est Deus, in quem tu credidisti. Cùm hæc audiisset Pelagia, demisso vultu à nutrice sua discessit: cumque ad matrem rediret, & propè esset, mater obuiam illi venit, vt consueuerat. Verùm cùm eius vestem mutatam vidisset, eius rei causam non quæsiuit, sed clamorem magnum cum ciulatu atque vlulatu emisit. Pelagia verò risit illa quidem, sed nihil respondit. At mater furore percita, iacuit semimortua, & sine voce diu mansit. Postea cùm animum collegisset, & ad se reuersa esset, surrexit, ac nihil dicens filia, neque quod factum erat, ab ipsa exquirens, properauit ad militum & armatorum equitum multitudinem adducendam. Quibus cùm iudex præcepisset, vt in omnibus his, quæ ipsa vellet, ei obtemperarent, venit cum militibus: sed filiam suam non inuenit, cùm ea interim recessisset.

Hæc mutatio dexteræ excelsi.

Nutrix confirmat sanctam Pelagiam, sed non audeat admittre in domum suam.

Excuntes igitur illinc, omnes & vias & semitas circumeuntes, omnia loca perscrutabantur vsque ad milliaria quadraginta peruestigantes, & tam eam inuenire studentes, quàm illum, qui talem iniuriam ipsi Pelagiæ intulerat. Audierat enim ipsius mater à pueris, quòd ad Episcopum quendam se contulisset: ob idque illis militibus, qui missi fuerant, præceperat, vt si Episcopum inuenirent, & ipsum vinctum ad se ducerent. Milites igitur abeuntes, & longinqua loca perscrutantes, neminem inuenerunt. Sancta verò Pelagia cum famulis suis, qui Christo crediderant, sedebat trans flumen, & ipsa quidem milites videbat: illi verò, qui eam querebant, neminem videre poterant. Quamobrem ipsius animus exultauit in Domino, ac ridens adolescentibus, qui cum illa erant: Videtisne, inquit, vt Dominus Iesus charos habet omnes ad se venientes, & spem suam in ipso collocantes? Itaque milites frustra laborantes, ad ipsius matrem redierunt: cui cùm dixissent, neque virum, qui filia iniuriam (vt ipsa dicebat) intulerat, neque filiam ipsam à se inuentam, ipsa hæc audiens, graui mœre affecta est.

Sed Pelagia vnâ cum ijs, quos secum habebat, venit ad matrem, eique dixit: Cur infania & rabie percita es? Cur non vis respicere? Non verita es mittere, qui ad te ducant virum sanctum, qui colit vniuersæ naturæ spirantis & omnis potentiæ Dominum? Non te pudet bellum aduersus Deum ipsum aggredi? A quo si eius seruus Episcopus petierit, Angelum ipse mittet, & temporis momento omnem exercitum à te missum dissipabit, quoniam Deum ipsum Episcopus colit: quamobrem & ab illo exauditur. Respondens eius mater: Et quis nam, inquit, hic est, de quo ista dicis? Rex, inquit filia, regnantium, cui & me ipsam tradidi, priorem sponsam meum execrans. Tunc eius mater filiam Christianam factam verè cognouit, addensque: Agè, inquit, dic: Ecquisnam est Christianorum Deus, cui te ipsam tradidisti? Tunc filia, Cur, inquit, curiosè inquiris de diuinitate illa, quæ verbis explicari non potest? Scito enim ipsum esse Dominum cæli & terræ, montium & collium, qui & firmamentum creauit, abyssos constituit, terminum mari posuit, ne transfliret, & continentem terram vastaret. Quæris de Deo meo? Hic est, qui portas æreas contriuit, & vectes ferreos confregit, & mortuos in vitam restituit.

Magna fortitudo tam illustris pusille.

Psal. 106.

Hæc

Hæc cum eius mater audiisset, statim ad Diocletiani filium misit, dicens: En sponsa tua, Christianorum Deo coniugata est. Ille hoc audiens, ægrè tulit, atque recordatus est, quænam modum antea ipsius pater Diocletianus Christianos capiebat, & multis modis ipsos cruciabat. Secedens ergo, secum ita loquebatur: Propterea quod adolescentula hæc Deum Christianorum concupiuit, non poterit decetero illum relinquere, & mihi vxor esse. Num igitur posthæc ego Christianos adspicere poterò? Num seipsum pro Deo suo tradentes, eumque non negantes? Itaque ne illam ac meipsum tormentis subiectum videam, iustum censo eius causa meipsum interficere. Gladio igitur sumpto, paratus erat se interimere, cum Pelagiæ desiderium propter admirabilem eius pulchritudinem ferre non posset. Quamobrem lugens ita dicebat: Væ pulchritudini, qua ego priuatus sum. Væ mammis, in quibus ipse non requieui. Væ ori, cuius amore mihi frui non licet. Hæc lamentans, neque furorem sustinens, in gladium incubuit, & mortuus est.

Amoris infania perdit filium Imperatoris.

Pelagiæ verò mater cum audiisset filia sponsum ipsius causa sibi mortem intulisse, filiam apprehendit, & ad Diocletianum adduxit, ne ipsam cum tota familia Imperator perderet. In palatium igitur ingressa, in medio constitit. Diocletianus verò cum matrem vnà cum filia stantem vidisset: Quidnam, inquit, est istud, quod fecisti? Pelagiæ verò mater ei respondit: En filiam meam adduxi, cuius causa filius tuus seipsum interfecit. Nunc igitur hanc puniens, filij tui cædem vlciscere. Diocletianus cum Pelagiam pulchriorem vidisset, quàm omnes vxores & pellices suæ essent, non cogitavit filij cædem vlcisci, sed quo pacto illam adduceret, vt Christianorum fidem negaret, & eius coniunx fieret. Statim igitur iussit satellitibus, qui præstò erant, ante virginem illum afferre infinitam vim auri. Volebat enim multa sui auri copia Christi sponsam & sanctam Dei puellam capere. Cumque ipsius matri centum auri talenta dedisset, illam dimisit: quæ domum suam redijt à filia seiuncta, & diaboli gaudio affecta.

Diocletianus Pelagiã cupit habere coniugẽ.

Eum Pelagiã contemnit.

Diocletianus verò iussit Pelagiam manè duci coram exercitu suo, vt illam ad fidei negationem impelleret, & coniugem duceret. Itaque illam coram omnibus sic affatus est: Vnum hoc à te peto, vt Christum neges, & mecum matrimonio copuleris, totoque Imperio meo potiaris. Quod si feceris, filius, quem ex te suscipiam, post me regnabit. Denique si voluntati meæ obtemperaueris, capitis mei diadema capiti tuo imponam. Ad hæc Pelagiã: Infaniens tu quidem temerè ista locutus es: sed scito voluntati tuæ me non obtemperaturam, neque tibi vsui futuram in his, quæ dicis, neque capitis tui diadema capiti meo impositum iri: noui enim tria diademata in altissimis cælis preparata & iam adornata mihi esse. Primum diadema erit pro fide, qua meipsum Domino tradidi. Alterum erit regni cælorum diadema, quoniam ipsum expecto. Tertium mihi propositum est pro ærumnis atque tormentis, inter homines à me suscipiendis, quorum causa cælestis gratia excipiet me apud Deum. Illud igitur scito, quod voluntati tuæ non morem geram, neque Deum meum negabo.

His auditis, Diocletianus Imperator iussit militibus, qui aderant, bouem æreum, ligna, bitumen & saginam suillam afferre, bouemque illum subiecto igne incendere. Cum igitur æreum bouem, vt ab Imperatore iussi fuerant, ita incendissent, vt eius aspectus, instar ignis, longius reluceret, (aberat autem bos ille ab Imperatore quinquaginta vlnis) adolescentulam illam in medium producerunt. Quam cum seniores & Christiani homines vidissent, pro ipsa Deum precati sunt, vt vires & patientiam ei ipse Dominus sufficeret. Imperator autem: Exue, inquit, adolescentula, vestes, quibus induta es. Pelagiã verò cum vidisset paratos esse, qui illam exuerent, magna voce atque clamore Imperatorem appellans: Recordare, inquit, vxores & pellices tuas, ipsas etiam, vt me, carne indutas esse.

Imperator cum hæc audisset, & amoris infaniam ferre non posset, iussit multo magis quamprimum exui. At illa cum se Crucis signo muniuisset, & vltro se ipsa exuisset, suas vestes in conspectu Imperatoris abiecit, & ait: Fortasse tu es dolosus ille serpens in arbore inuolutus, & in Euam irrepens. Tu illam corrupisti, qui per eam Adam etiam ipsum cepisti: quamobrem vterque fuit à Paradiso eiectus. Tu es dolosus ille, qui olim in cor Cain te insinuasti, & in eius mente inuidiam inseruisti, vt virginem & consanguineum fratrem interficeret. Tu es, qui propria tua libidine ac petulantia confisus, coram Deo stetisti, & expetiisti iustum illum virum Iob, quem tentares: cuius & filios interfecisti, & omnes facultates perdidisti. Sed hostes Christi deficient gladio consumpti: è quorum numero te fore scias, qui demum periturus es. Impegisti enim

Genes. 3.

Genes. 4.

Iob 1.

DE S. PELAGIA TARSENSI MARTYRE.

83

enim in ipsius Iesu nomen, cui me ipsam tradidi. Hæc sancta illa virgo dixit Imperatori, quibus etiam assistentem diabolum conuicit. Tunc diabolus ipse inops consilij subterfugit, & qui à veritate alienior est, è longinquo loco sic clamabat: O quanta est Christianorum me expugnantium violentia.

Puella verò Pelagia, sancto Spiritu corroborata cucurrit, & æreum bouem apprehendit, statimque manu ipsius carnes velut cera, liquefactæ sunt: illa verò nihil omnino sentiebat. Deinde caput suum in os bouis iniecit, ac seipsam intra bouem collocavit: statimque ex eius facie, ventre ac lateribus, totoque corpore, cum ipsa penitus in bouem introuisset, carnes, instar olei, effluerunt: & per totam urbem hora illa odoris suauitas, velut unguenti cuiuspiam, perfusa est. Cumque adhuc paululum spiraret, Dominum Deum voce magna sic laudabat: Gloria tibi sit, Domine vnigenite fili altissimi Dei, cuius aduentu factum est, vt qui antea decepti fuerant, ad manus tuas redirent, & victa atque conculcata hostis potentia, in teipso perfecti euaderent. Sic puella Pelagia in Domino fuit consummata.

Vide quid possit Christi gratia.

Tunc duobus militibus prope bouem stantibus Imperator: Videte, inquit, an adhuc viuat Pelagia. Vnus militum Theonicus, alter Iulianus appellabatur. Hi cum videlicet puellam in Domino consummatam vidissent, dixerunt Diocletiano: Non mortua est puella, sed martyr facta, cum pulcherrimam confessionem confessa sit, & suum Dominum non denegauerit. Imperator cum illos hæc respondentes audiuisset, iussit eos ligari, & in carcerem conijci: aliosque milites misit, qui viderent, an verè puella mortua esset. Illi cum eam mortuam vidissent, retulerunt Imperatori, quòd mortua esset. Tunc Diocletianus furens, magna voce clamauit, & manibus purpuream suam vestem discindens, ait: O Christianorum animos. En vt illi ad mortem vsque perseuerant Deum non negantes, neque voluntati nostræ obsequentes. Nunquid illi sunt potestate mea validiores? Ego ne inimicis meis non satjabor? Cum hæc dixisset, iussit sanctæ Pelagiæ reliquias nulla sepultura honorari. Itaque proiectæ sunt in montem, Linarum nomine. Descenderunt autem quatuor leones, & circa Pelagiæ ossa confederunt, à feris atque volucris ea seruantes.

sancta virgo reddit spiritum.

Apparuit autem Spiritus sanctus beato Episcopo Clinoni, qui Pelagiam catechismo intruxerat, eique dixit: Nuncio tibi optatum nuncium. Hodie puella Pelagia martyrium sustinuit, quemadmodum tu Deum pro illa precatus fueras. Surge igitur, & oblationem Deo ipsi offeras, quòd virgo constantem & firmam confessionem præstiterit. Indicauit autem ipsi & locum, vbi sancta martyr Pelagia iacebat: quòd abiit beatus Episcopus Clino: cumque vidisset locum beatæ Pelagiæ, vidit & leones quatuor illi assidentes. Qui cum Episcopum illum beatum intuiti essent, ei obuiam processerunt, & ipsum submissis corporibus adorârunt. Beatus verò Episcopus ea re gaudens exultansque, sanctæ Pelagiæ reliquias suscepit, & in montis sublimiorem partem tulit. Cumque stadijs ferè decem processisset, ad eius montis verticem ascendit: quem cum, velut marmor, politum esse vidisset, conduxit qui lapides inciderent: & facellum quoddam ædificauit, sanctæque Pelagiæ reliquias illic reposuit: & montem illum appellauit, Montem congregationis, sanctæque Pelagiæ nomen sic inscripsit. Sancta virgo Pelagia, quæ Deo seipsam obtulit, & ad finem vsque pro veritate certauit, quòd ad corpus pertinet, hic requiescit: eius autem anima in cælis regnat cum angelis. Ita martyrium compleuit sancta martyr Christi Pelagia

Leones seruauit eius reliquias.

Mons congregationis

in Paris & Filij & Spiritus sancti gloriam, nunc
& semper & in secula seculorum,
Amen.

DE S.